

Aabenraa Kommune
Att.: Anders Skau
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa

Natur

Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676

Dato: 14-10-2026
Sagsnr.: 26/22821

Kontakt: Vibeke Ring Kuntz
Direkte tlf.: 2937 3931
E-mail: virku@aabenraa.dk

Dispensation fra Naturbeskyttelseslovens til etablering af sandfang

Aabenraa Kommune ønsker at etablere et sandfang i Strygdamsbæk (ølg 02). Formålet er at begrænse sedimenttransporten i vandløbet, og beskytte det målsatte vandløb Strygdamsbæk mod yderligere belastning af sand. Projektet skal udføres som beskrevet i nærværende dispensation.

Afgørelse

Aabenraa Kommune meddeler hermed dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttet natur) til at etablere et sandfang i Strygdamsbæk på matrikel 198 Andholm, Ø. Løgum, 59 Genner, Ø. Løgum (kun i selve vandløbet).

Redegørelse

Aabenraa Kommune ønsker at etablere et sandfang i Strygdamsbæk (ølg 02). Formålet er at reducere transporten af sand i vandløbet, der er et offentligt, målsat og naturbeskyttet vandløb. Sandfanget etableres på et stræk i vandløbet hvor der er mange sandkilder opstrøms og hvor vandløbet kan tilgås med maskine når sandfanget skal tømmes. Sandfanget etableres ensidigt mod syd, på et areal med skovkarakter. Der står to store rødel og sandfanget graves på strækningen imellem dem. Sandfanget bliver ca. 19 meter langt, men en bundbredde på 3,5 meter. Brinkanlægget skal være 1:1 eller fladere. Der graves 1 meter under regulativmæssig bund. Ved indløb lægges nogle store sten der skal sikre at sandfangets fulde volumen udnyttes, ved at dirigere vandet ind i sandfanget. Sandfangets ind- og udløb sikres med sikringssten, der dels sikrer vandløbet mod erosion og dels sikrer, at der foretages en udligning af faldet lokalt med det formål at sedimentere sandmaterialer i sandfanget.

I forbindelse med anlæg af sandfanget er det nødvendigt at fjerne nogle nåletræer og mindre birketræer. Træerne lægges ind på matrikel 198 til naturlig nedbrydning.

Sandfanget placeres lige nedstrøms for Tingvej. Placering og dimension er angivet på nedenstående oversigtskort.

Figur 1: Oversigtskort. Rød cirkel markerer placering af sandfanget.

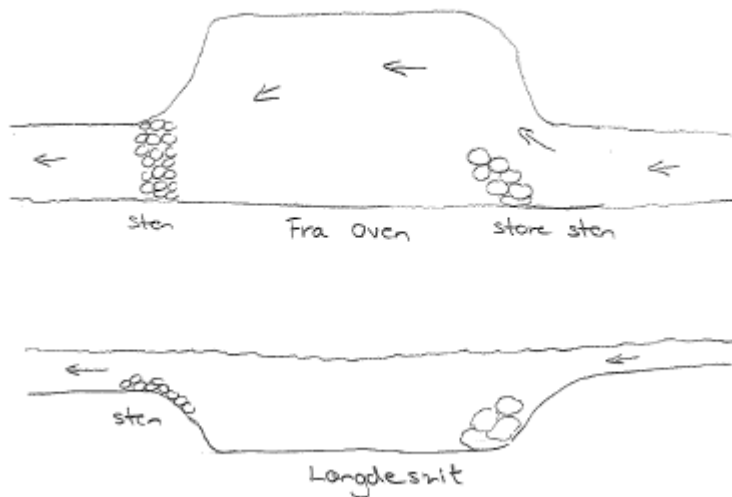

Figur 2: Placering af sandfang. Rød skravering markerer omtrentlig placering af sandfanget.

Sandfangets dimensioner er som følger:

- Samlet længde: ca. 19 m
- Bundbredde i sandfang: 3,5 m
- Dybde under eksisterende regulativmæssig vandløbsbund: 1,0 m
- Skråningsanlæg: 1:1 eller fladere. Anlægget mod nordsiden forbliver urørt og anlæg mod syd anlægges med en hældning, så der ikke sker udskridning og brinken kan ved behov sikres med større sten.
- Eksisterende regulativbundbredde i vandløbet er 0,8 m, men den aktuelle bundbredde på strækningen er ca. 2 meter.

Princippet for etablering af sandfanget fremgår af nedenstående figur:

Figur 3: Principskitse for sandfang.

Sandfanget udvides udelukkende på vandløbets sydside på matr.nr. 198 Andholm, Ø. Løgum, da lodsejeren på nordsiden ikke ønsker at lægge jord til.

Aabenraa Kommune afholder alle udgifter til etablering af sandfanget. Anlægsarbejdet sættes i gang hurtigst muligt, under hensyn til vejr- og nedbørsforhold. Da der allerede er stor materialetransport i vandløbet, vil selve etableringen af sandfanget ikke have betydning for påvirkning af nedstrøms liggende strækning med materiale.

I forhold til fremtid vedligehold af sandfanget tilfalder forpligtelsen Aabenraa Kommune. Sandfanget tømmes en gang årligt eller efter behov.

Vurdering

I mange danske vandløb udgør sandvandring fra oplandet en væsentlig fysisk belastning. Sandtransporten kan skyldes erosion fra dyrkede arealer, drænudløb, grøfter, vejafvanding eller ustabile vandløbsstrækninger. Når sand aflejres i vandløbet, påvirkes de fysiske forhold negativt ved, at gydegrus, stenbund, dødt ved og øvrige substrater tilsandes. Dette forringer levestederne for fisk, smådyr og vandplanter og kan dermed forringe den økologiske tilstand.

Etablering af sandfang er et anerkendt virkemiddel til at tilbageholde den sandfraktion, som ellers ville blive transporteret videre ned gennem vandløbssystemet. Sandfanget fungerer som et område med reduceret strømhastighed, hvor sandpartikler kan sedimentere og efterfølgende fjernes ved vedligeholdelse.

Etablering af et sandfang kan have en række positive effekter på vandløbets naturtilstand nedstrøms anlægget. For det første reduceres den løbende tilsanding af vandløbsbunden. Når mængden af sandtransport mindskes, bevares eksisterende grus- og stenbund i højere grad. Dette er vigtigt for en lang række smådyrarter, som er afhængige af groft substrat på vandløbsbunden. Derudover forbedres gyde- og opvækstforholdene for fiskearter som ørred. Tilsanding af gydegrus reducerer vandgennemstrømningen i gydebanken og dermed iltningen af æggene. Ved at begrænse sandtilførslen kan gydebankernes funktion og kvalitet opretholdes eller forbedres. Slutteligt fremmes forekomsten af en mere varieret bundstruktur. Et vandløb med begrænset sandbelastning vil typisk udvikle større fysisk variation med vekslende sten, grus, dødt ved og mindre sandaflejringer. En høj fysisk variation er en grundlæggende forudsætning for høj biodiversitet i vandløb.

I et målsat vandløb, kan anlægget bidrage til at sikre eller understøtte opfyldelsen af miljømålet for det nedstrømsliggende vandløb.

Den økologiske tilstand i et vandløb vurderes blandt andet på baggrund af de biologiske kvalitetselementer, herunder smådyr, fisk og vandplanter. Disse biologiske forhold er tæt knyttet til vandløbets fysiske kvalitet. En vedvarende tilførsel af sand kan forringe de nødvendige levesteder og dermed vanskeliggøre opnåelsen af god økologisk tilstand. Ved at tilbageholde sand i et sandfang reduceres en væsentlig fysisk påvirkning af det nedstrøms målsatte vandløb. Sandfanget fungerer således som et afhjælpende virkemiddel, der reducerer belastningen fra oplandet og understøtter de naturmæssige værdier i det nedstrømsliggende vandområde.

I dette konkrete tilfælde vurderes det, at etablering af et sandfang i Strygdamsbæk forbedrer naturtilstanden nedstrøms sandfanget. Sandfanget etableres i et område hvor der er mange sandkilder opstrøms og et vandløb med gode fysiske forhold nedstrøms. Sandfanget etableres hvor det er tilgængeligt fra vej og hvor beskyttede naturtyper langs vandløbet ikke påvirkes af anlæg og drift. Det er således et vandløbsstræk på 19 meter som påvirkes direkte med anlæg af sandfang, mens der er en målsat strækning nedstrøms på ca. 3 km. Det vurderes at påvirkningen er meget begrænset på det areal, hvor sandfanget etableres. Derimod vil effekten nedstrøms anlægget medføre en væsentlig mindre belastning af sand, hvilket er gunstigt for naturtypen vandløb. Begrundelsen for dette følger af ovenstående gennemgang af effekt, formål og resultat af etablering af sandfang. Samlet set vurderes det, at der kan meddeles dispensation, da projektet er naturforbedrende.

Væsentlighedsvurdering

Aabenraa Kommune skal i henhold til habitatbekendtgørelsen foretage en vurdering af tilladelsen i forhold til den generelle beskyttelse af visse dyre- og plantearter. Aabenraa Kommune vurderer, at projektet ikke vil beskadige yngle- og rasteområder for dyrearter omfattet af habitatdirektivets bilag IV a) eller ødelægge plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV b). Derudover foretages en væsentlighedsvurdering af projektets indvirkning på relevante Natura 2000 områder. Det er her vurderingen, at ingen Natura 2000 områder påvirkes væsentlig som følge af projektet.

Nærmeste Natura 2000 område er Bolderslev og Uge skov, som er beliggende ca. 5 km syd for projektområdet. Der er ingen hydrologisk sammenhæng mellem projektområdet og det vurderes at arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget ikke vil blive påvirket.

Der er ingen konkrete fund eller observationer af arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV i det konkrete område, som er påvirket af projektet. I forbindelse med anlægsarbejdet er det nødvendigt at fælde et større nåletræ og mindre opvækst af bl.a. birk. To store rødel som står på vandløbsbrinken bevares, der fældes således ikke træer, der er egnede flagermuslokaliteter. Sandfanget vil ikke påvirke evt. padder og odder i området.

Aabenraa Kommune har i denne sag samlet vurderet, at projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af Natura-2000 områderne eller bilag IV arter. Kommunen vurderer således, at der ikke vil ske en væsentlig forringelse af naturtyper og levesteder eller at projektet i øvrigt vil medføre forstyrrelser der har betydelige konsekvenser for bilag IV-arter. Kommunen vurderer derfor, at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering for projektet.

Lovgivning og hjemmel

Dispensationen fra naturbeskyttelseslovens § 3 er meddeles efter naturbeskyttelseslovens § 65. stk. 2. jf. Lovbekendtgørelse 2024-06-28 nr. 927 om naturbeskyttelse.

Formålet med naturbeskyttelseslovens § 3 er, at sikre beskyttede naturtyper som levesteder for vilde dyr og planter samt de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier.

Det er muligt at påklage Aabenraa Kommunes afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet inden for 4 uger fra den dato dispensationen er meddelt.

I bilag 1 er der vedlagt en klagevejledning.

Partshøring

Berørte parter er jf. Forvaltningslovens bestemmelser blevet partshørt i perioden 22. september 2026 til og med 6. oktober 2026.

Offentliggørelse

Afgørelsen bliver ikke offentliggjort, men bliver sendt til parter og klageberettigede.

Hvis du har nogen spørgsmål, er du velkommen til at kontakte mig.

Venlig hilsen

Vibeke Ring Kuntz

Vandløbsmedarbejder

Kopi sendt til klageberettigede:

Danmarks Naturfredningsforening; dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Aabenraa; dnaabenraa-sager@dn.dk

Dansk Ornitologisk Forening; natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Aabenraa; aabenraa@dof.dk

Friluftsrådet Sønderjylland; soenderjylland@friluftsradet.dk

Dansk Botanisk Forening; dbf.oestjylland@gmail.com

Fiskeristyrelsen; inspektoratoest@fiskeristyrelsen.dk

Sportsfiskerforeningen Aabenraa v/ Carl Petersen; djcdp@petersen.mail.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund Hovedforening; post@sportsfiskerforbundet.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund v/Lars Brinch Thygesen; lbt@sportsfiskerforbundet.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund v/Morten Ringive ringive.morten@gmail.com

Ejer af matrikel 198 Andholm, Ø. Løgum

Ejer af matrikel 59 Genner, Ø. Løgum

Bilag 1 - Klagevejledning

Naturbeskyttelsesloven

Afgørelser truffet i henhold til naturbeskyttelseslovens §§ 3, 15, 16, 17, 18, 19, 19b, 19d, 19e, 19f og 19g kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klageberettigede er

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- lokale foreninger og organisationer som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt. Hvis afgørelsen er offentlig bekendtgjort, regnes klagefristen fra bekendtgørelsen. Den sidste klagedag udløber ved midnat. Hvis klagefristen udløber en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klage indgives til Miljø- og Fødevareklagenævnet via Klageportalen på [Link til nævnenes hus](#). Du logger på Klageportalen med NEM-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Aabenraa Kommune i Klageportalen. Ved indgivelse af klage betales et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

I Klageportalen sendes din klage automatisk først til Aabenraa Kommune. Hvis kommunen fastholder afgørelsen, sender kommunen klagen videre til behandling i nævnet via Klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om Klageportalen, medmindre du forinden er blevet fritaget for brug af Klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Aabenraa Kommune. Kommunen videresender herefter din anmodning til nævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt du kan fritages. Se betingelserne for at blive fritaget på [nævnenes hus](#).

Kommunens afgørelse kan indbringes for domstolene. Det skal ske inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt eller offentliggjort.